

Nr 56.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar under Utgifter å driftbudgeten, För flera huvudtitlar gemensamma frågor, jämte i ämnet väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 12.)

TILL KONUNGEN.

I propositionen nr 1 (bilaga 2) ha under Utgifter å driftbudgeten, För flera huvudtitlar gemensamma frågor, till behandling upptagits vissa under punkterna 1—6 angivna spörsmål (se statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 januari 1947).

I samband med behandlingen av nämnda spörsmål i vad avser löneställningen för viss statsanställd sjukvårds- och ekonomipersonal har riksdagen förehåft

dels de likalydande motionerna I: 75 och II: 144, i vilka hemställts, att riksdagen måtte bifalla de förändringar i budgetförslaget, som angivits i motionerna,

dels ock de likalydande motionerna I: 76 och II: 141, i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att avdelningssköterska placeras i lönegrad A 8 i den gamla eller Ca 12 i den nya statliga löneplanen samt att lönerna för övriga sjuksköterskor regleras i anslutning härtill.

Det förslag, som framlagts angående *reglering av anställningsförhållandena för viss biträdes- och amanuenspersonal*, avser att åstadkomma sådan enhetlighet i anställnings- och avlöningshänseenden samt i fråga om befordringsgång för ifrågavarande personal, som åsyftats av 1942 års riksdag med dess framställning i ämnet (skrivelse nr 423). För biträdespersonal med skriv- och kontorsgöromål skall Ex 2 enligt förslaget vara normal begynnelselönegrad vid nyanställning och första pensionsberättigande anställning (lönegrad Eo 2) uppnås efter 1½ års tjänstgöring. Slutpunkten i den reglerade befordringsgången är lönegrad A 4, som skall uppnås efter sju års anställning. Detta förslag förutsätter, att nuvarande 2 lönegraden avskaffas såsom ordinarie biträdesgrad för kontorspersonalen. Beträffande icke tingsmeriterade amanuenser föreslås Ex 15 såsom normal begynnelselönegrad. Efter 1½ år skall första pensionsberättigande anställning (lönegrad Eo 16) uppnås. Begynnelselönegraden för tingsmeriterade amanuenser är Ex 17, och

efter 1 år erhålla de sin första pensionsberättigande anställning i lönegrad Eo 18. Slutpunkten i den reglerade befordringsgången för amanuenser är lönegrad Eo 21, som skall uppnås, av de icke tingsmeriterade efter $7\frac{1}{2}$ års och av de tingsmeriterade efter 5 års tjänstgöring.

Huvudlinjerna i detta förslag har riksdagen ansett sig böra godkänna. Icke heller ha detaljerna i Kungl. Maj:ts förslag föranlett erinran från riksdagens sida. Härvid har förutsatts, att förslaget i fråga om landsfogdeassistent innebär, att sådan assistent skall liksom tingsmeriterade amanuenser passera såväl lönegrad Eo 18 som lönegrad Eo 20 före uppnåendet av högre lönegrad.

Då ett av de förnämsta syftemålen med förslaget är att såvitt möjligt skapa likformighet i anställnings- och befordringsförhållandena för rekryteringspersonalen vid olika verk och myndigheter, förutsätter förslaget en viss inskränkning i den rörelsefrihet, som verken hittills haft. För beslut om avvikelse från den normala befordringsgången måste alltså krävas särskilda skäl, och riksdagen har övervägt, huruvida förslaget i denna del kan anses medgiva önskvärd smidighet i tillämpningen.

Vad angår avsteg från den normala befordringsgången i för personalen oförmånlig riktning har det enligt förslaget ansetts böra vara möjligt för ett verk att göra fortsatt befordran för befattningshavare, som visat otillfredsställande arbetsintensitet, beroende av i vad mån ändring till det bättre sker. Frågan härom har syntts lämpligen böra bedömas efter ungefär samma riktlinjer, som i avlöningsreglementena uppdragits för tillämpning av reglementenas bestämmelser om uppskov med löneklassuppflyttning. Riksdagen anser, att något friare bedömningsgrunder böra tillämpas beträffande uppskov med uppflyttning i lönegrad inom reglerad befordringsgång än de som kommit i tillämpning vid uppflyttning i löneklass.

I fråga om avvikelser i för personalen förmånlig riktning har personalutredningen icke föreslagit någon allmän rätt för verken att — utom i vissa angivna fall — tillgodose befattningshavare, som i sitt arbete inom verket visat framstående duglighet. Dock förutsattes, att befordran i förtur av dugliga befattningshavare skall kunna ske i lönegrader över de föreslagna befordringsskalornas högsta lönegrad liksom också genom befordran i förtur till ledigförklarad ordinarie tjänst inom 4 resepektive 21 lönegraden. Riksdagen har övervägt, huruvida icke ytterligare möjligheter till befordring i förtur av dugliga befattningshavare böra beredas verken. Denna fråga är emellertid beroende bland annat av den blivande lösningen av vissa frågor rörande avlöningsstaternas och personalförteckningarnas uppställning m. m., till vilka frågor Kungl. Maj:t icke tagit ställning i förevarande sammanhang. Då exempelvis utredningens förslag i fråga om proceduren vid tillsättning av kontorsbiträdestjänster ej upptagits till prövning, kan innebörden av ovannämnda möjlighet att befordra i förtur till lönegrad A 4 icke för närvarande bedömas. Vad i övrigt angår befordran i förtur till lönegrad inom befordringsskalorna kan ej heller nu bedömas i vad mån vidgade möjligheter för verken att besluta om sådan befordran kunna giva upphov till missbruk.

Riksdagen vill i detta sammanhang framhålla, att riksdagen icke avser att i detalj fastställa förutsättningarna för avvikelser från den normala befordringsgången. Det må ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma i vad mån medgivande till avvikelse från befordringsgången bör lämnas i andra fall än de i statsrådsprotokollet nämnda.

I fråga om *löneställningen för viss statsanställd sjukvårds- och ekonomipersonal m. m.* har det föreslagna bottenlöneläget för vård- och ekonomipersonal ej föranlett erinran från riksdagens sida. Beträffande avdelnings- och specialsköterskorna innebär Kungl. Maj:ts förslag uppflyttning två lönegrader till 9 lönegraden samt motsvarande uppflyttning av assistentsköterskor och därmed jämställda sköterskor. I motionerna I: 75 och II: 144 yrkas ytterligare förbättring av löneställningen för denna personal, medan i motionerna I: 76 och II: 141 yrkas inplacering i 8 lönegraden för avdelningssköterskor samt att lönerna för övriga sjuksköterskebefattningar regleras i anslutning härtill.

Såsom framgår av departementschefens anförande innebär det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget, att avdelningssköterskorna komma att placeras en lönegrad högre än den lönegrad, som är normerande för motsvarande befattningshavare vid landstingens inrättningar enligt den från och med den 1 januari 1947 gällande överenskommelsen mellan svenska landstingsförbundet och vederbörande personalförbund. Departementschefen har yttrat, att han med hänsyn till angelägenheten av enhetlighet i lönesättningen på detta område icke kunnat undgå finna det tveksamt, om den sålunda föreslagna löneställningen bör fastställas, men med beaktande av de anförda skälen för den högre löneställningen och den ståndpunkt, remissmyndigheterna i allmänhet intagit, icke velat motsätta sig ett genomförande av kommitténs förslag i denna del.

Riksdagen vill erinra, att en förhållandevis liten del, omkring 15 %, av i allmän tjänst anställda sjuksköterskor är statsanställd. Det är ett framträdande önskemål att åt denna del beredes löneförmåner, vilka motsvara löneförmånerna åt den del av kåren, som är anställd vid landstingens inrättningar. Då skillnaden mellan sistnämnda löneförmåner och det av Kungl. Maj:t föreslagna löneläget för statsanställda sjuksköterskor endast motsvarar en lönegrad, tala övervägande skäl för att denna skillnad i överensstämmelse med yrkandet i motionerna I: 76 och II: 141 helt utjämnas. Det må framhållas, att avdelningssköterskorna även vid bifall till nämnda motionsyrkande utöver vad som följer av den allmänna löne regleringen för statens tjänstemän komma i åtnjutande av den löneförbättring, som uppflyttningen en lönegrad innebär. I fråga om befattningarna såsom första föreståndarinna vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet samt föreståndarinna vid karolinska sjukhuset har riksdagen dock godtagit förslaget i motionerna I: 75 och II: 144, vilket i denna del närmast ansluter sig till löneläget för motsvarande befattningar hos landstingen. Riksdagen har i följd av det anförda godkänt de av statsutskottet i dess utlåtande i ämnet föreslagna lönegrads placeringar, vilka framgå av en vid nämnda utlåtande fogad tabell.

Kungl. Maj:ts förslag beträffande *lönerna för statsrådets ledamöter och vissa verkschefer* föranleda ej erinran från riksdagens sida.

Vad angår *löneregleringens inverkan på personalförteckningarna och avlöningsstaterna m. m.* har i detta sammanhang begärts bemyndiganden för Kungl. Maj:t att i regleringsbrev utforma personalförteckningarna i enlighet med de bestämmelser, som i anslutning till vid höstriksdagen fattade principbeslut fastställas vid den allmänna löneregleringen, i den mån detta innebär en automatisk översättning från de nuvarande till de nya lönegradsbeteckningarna. Vidare har i anslutning till förenämnda förslag i fråga om införande av reglerad befordringsgång för viss personal begärts bemyndigande att förordna om uppförande av vissa tjänster i lönegrad A 2 på övergångsstat samt om upphörande av redovisningen i personalförteckningarna av extra ordinarie tjänster i nuvarande 21 lönegraden.

I fråga om avlöningsstaterna har framhållits, att det icke varit möjligt att införa mera exakta kalkyler över vare sig de totala lönekostnaderna efter löneregleringens genomförande eller dessas fördelning på olika förvaltningsgrenar. Maximerade anslag och anslagsposter ha höjts efter en schablonmässig genomsnittsberäkning, och bemyndigande har begärts att medgiva överskridande av maximerade belopp i sådana fall, då de omräkningar, som sålunda verkställt, blivit för snäva. Såsom ett provisorium under nästa budgetår har även ansetts erforderligt med ett bemyndigande att överskrida maximerade anslagsposter för att säkerställa den medelstillgång, som erfordras för nämnda omreglering av befordringsgången för viss personal. Det har också erinrats, att en ändring av sådana särskilda ersättningar, vilka utgå enligt avlöningsreglementet, kan komma att vidtagas under det fortsatta löneregleringsarbetet och medföra ökad belastning av maximerade poster. Den nyss nämnda fullmakten för Kungl. Maj:t föreslås skola innesluta jämväl befogenhet att medgiva sådant överskridande av dylika poster, som kan föranledas härav. Slutligen föreslås förlängning av ett Kungl. Maj:t tidigare — första gången avseende budgetåret 1941/42 — lämnat bemyndigande att medgiva överskridande av maximerade anslagsposter, påkallat med hänsyn till att den omläggning av avlöningsstaterna, som genomfördes från och med nämnda budgetår, medförde en överflyttning till maximerade anslagsposter av vissa avlöningskostnader, som tidigare belastat förslagsvis anvisade poster.

Det kan icke förnekas, att de bemyndiganden, som sålunda begäras, äro mycket omfattande. Samtidigt må emellertid framhållas, att beloppen av de överskridanden, vartill de berättiga, framdeles kunna räknemässigt fastställas. Då bemyndigandena sålunda ha en övertvägande formell innebörd och äro påkallade av praktiska skäl, har riksdagen beslutat i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag. Vad särskilt angår det bemyndigande, som sist omnämnts, framhöll förra årets riksdag önskvärdheten av att frågan rörande fortsatta förlängningar av bemyndigandet omprövades. Departementschefen har uttalat, att tillfälle till sådan omprövning i enlighet med vad riksdagen även framhållit gäves i samband med den planerade översynen av avlöningssta-

terna. I likhet med övriga bemyndiganden betraktar riksdagen även detta såsom ett provisorium för allenast nästa budgetår.

I *anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga* ha för nästa budgetår i statsverkspropositionen äskats inalles 4,14 miljoner kronor. För innevarande budgetår ha å riksstaten och tilläggsstat till denna anvisats (3,815 + 1,725) 5,54 miljoner kronor. Departementschefen har erinrat, att de alltmer stegrade kostnaderna för den statliga utredningsverksamheten finge tillskrivas det förhållandet, att den allmänna politiska och ekonomiska utvecklingen aktualiserat ett flertal utredningsfrågor av stor räckvidd, liksom även den fördyring av utredningsarbetet, som blivit en följd av lönenivåns uppgång och uppräknig av kommittéarvodet och traktamentersättningar.

Riksdagen är väl medveten om att utredningskostnadernas höjd huvudsakligen är att tillskriva de omständigheter departementschefen sålunda angivit liksom därom, att de flesta utredningar tillkommit på riksdagens eget initiativ. Emellertid vill riksdagen frambålla önskvärdheten av åtgärder, ägnade att nedbringa utgifterna för utredningsväsendet. I främsta rummet kan ifrågasättas, huruvida icke besparingar kunna åstadkommas i kostnaderna för framläggandet av utredningsresultaten, men vidare om icke en förenkling av kommittéarbetet är möjlig. Med hänsyn till pågående överväganden av frågan om ett samordnande och övervakande organ för kommittéväsendet anser sig riksdagen dock icke böra framlägga synpunkter i fråga om ytterligare åtgärder för att undersöka och tillvarataga dylika möjligheter.

Vad i propositionen under rubriken *för flera huvudtitlar gemensamma anslagsberäkningar* anförts rörande ersättning till statens allmänna fastighetsfond, ersättning till statens domäners fond för upplåten mark, planering av allmänna arbeten och rörligt tillägg föranleder icke någon erinran från riksdagens sida. Riksdagen har vidare bifallit Kungl. Maj:ts förslag med avseende å dyrtidstillägg, kristillägg och provisoriskt lönetillägg.

Under återopande av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen

dels godkänt vad i statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 januari 1947 anförts i fråga om reglering av anställningsförhållandena för viss biträdes- och amanuenspersonal,

dels i anledning av vad i nämnda statsrådsprotokoll anförts ävensom motionerna I: 76 och II: 141 samt motionerna I: 75 och II: 144 fattat beslut i enlighet med vad ovan anförts i fråga om löneställningen för viss statsanställd sjukvårds- och ekonomipersonal m. m.,

dels godkänt vad i statsrådsprotokollet anförts i fråga om lönerna för statsrådets ledamöter och vissa verkschefslöner,

dels ock med bifall till Kungl. Maj:ts förslag

1) bemyndigat Kungl. Maj:t att, där ej riksdagen i särskilt fall därom meddelar beslut, förordna om de ändringar i personalförteckningarna, som föranledas av den allmänna löneregleringen,

2) bemyndigat Kungl. Maj:t att, där så erfordras i samband med reglering

av befordringsgången för biträdespersonal, förordna om överförande till övergångsstat av tjänster i lönegraden A 2,

3) beslutat, att extra ordinarie tjänstemän i nuvarande 21 lönegraden icke vidare skola redovisas i personalförteckningarna, ävensom bemyndigat Kungl. Maj:t att vidtaga härav betingade ändringar i personalförteckningarna,

4) bemyndigat Kungl. Maj:t att, i enlighet med vad i statsrådsprotokollet förordats, under budgetåret 1947/48 medgiva det överskridande av genom riksdagens beslut maximerade anslag och anslagsposter, som påkallas med hänsyn till den allmänna löne regleringen eller regleringen av befordringsgången för biträdes- och amanuenspersonal,

5) beslutat, att det Kungl. Maj:t senast för budgetåret 1946/47 lämnade bemyndigandet att medgiva överskridande av genom riksdagens beslut maximerade anslagsposter till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, eller till avlöningar till icke-ordinarie personal skall efter utgången av budgetåret 1946/47 äga fortsatt giltighet under budgetåret 1947/48,

6) medgivit, att dyrtidstillägg, kristillägg och provisoriskt lönetillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. under budgetåret 1947/48 må i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet förordade grunder utgå enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t,

7) beslutat, att utgifterna för dyrtidstillägg, kristillägg och provisoriskt lönetillägg skola, där ej särskilt anslag för ändamålet är anvisat, bestridas från de anslag eller andra medel, av vilka utgifterna i övrigt för vederbörandes avlöning eller pension bestridas.

Stockholm den 5 mars 1947.

Med undersåtlig vördnad.